

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет мистецтва і дизайну
Кафедра музичного мистецтва та звукорежисури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Теорія музичного змісту

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

02 «Культура і мистецтво»
025 «Музичне мистецтво»
Музичне мистецтво
другий (магістерський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри музичного мистецтва та звукорежисури, к.мист., доцент Каплун Тетяна Михайлівна старший викладач кафедри музичного мистецтва та звукорежисури, доктор філософії Дяблова Крістіна Олегівна	067-782-91-45 097-439-05-61	tat_kap@i.ua K.diablova@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Теорія музичного змісту є однією з найважливіших професійних дисциплін, необхідних фахівцям музичного мистецтва (артистам-вокалістам та звукорежисерам) для набуття здобувачем знань та умінь для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з обов'язковим усвідомленням принципів музично-наукової діяльності в контексті гуманітарного кола знань і учбових дисциплін, для глибокого ознайомлення з різнобічними фактами Всесвітньої історії музики з урахуванням останніх досягнень науково-творчого порядку та міжнародного досвіду розробок з наукового охоплення культурних надбань, з опорою на можливості метафізики історії музики і культурологічних виходів музично-теоретичних здобутків.

Метою курсу «Теорія музичного змісту» як навчальної дисципліни є формування теоретичних уявлень магістрів про побудову, функції та особливості змісту музичного мистецтва в цілому, музичних творів певних історичних епох, а також вдосконалення навичок аналізу музичного змісту.

Передумови для вивчення дисципліни – необхідні базові знання із фахових дисциплін: Теорія музики, Всесвітня історія музичного

мистецтва, Основи гармонії, поліфонії і музичного аналізу.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Теорія музичного змісту» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК9. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / педагогічній діяльності.

СК5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

Навчальна дисципліна «Теорія музичного змісту» забезпечує досягнення **результатів навчання (РН)**, передбачених освітньою програмою:

РН3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

РН5. Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, звукорежисерських та педагогічних інтерпретацій.

РН7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Знати на понятійному рівні – основні категорії, поняття та їх визначення з курсу, зміст предмету «Теорія музичного змісту» та його структуру.

2. Знати основні терміни, поняття та закономірності теорії музичного змісту.

Уміння:

3. Уміти аналізувати музичні твори різних стилів, жанрів певних періодів історії музичного мистецтва з розумінням якісних змін та оновлень,

що відбуваються у світовому музичному мистецтві на сучасному етапі.

4. Уміти задіяти інформаційні ресурси, які дозволяють розширювати коло знань у сфері теорії та історії музичного мистецтва, та використовувати здобуті знання при дослідженні певного музичного твору та відповідного стилю (епохи, композитора та інше).

5. Уміти використовувати здобуті знання в прикладних і художніх цілях.

Навички:

6. Упорядковувати набуті знання з предмету «Теорія музичного змісту» у вигляді виконання індивідуальних завдань.

7. Аргументовано обговорювати та пояснювати: розуміння та аналіз стильових, жанрових та індивідуально-авторських особливостей музичного процесу в різні історичні епохи.

8. Володіти навичками аналітичного методу при аналізі музичних творів, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	Годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
5	150	42	28	80	1	1, 2	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I семестр

Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль I.				
Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Теорія музичного змісту».	7	2	1	4
Тема 2. Сутність музики як виду мистецтва.	7	2	1	4
Тема 3. Поняття «музичного змісту». Програмність у музичному мистецтві.	7	2	1	4
Змістовний модуль II.				
Тема 4. Музичне мистецтво як мова. Елементи музичної мови.	7	2	1	4
Тема 5. Інтонаційна природа музики.	8	2	2	4
Тема 6. Типологія емоцій у музиці. Теорія афектів.	7	2	1	4
Змістовний модуль III.				

Тема 7. Категорія символу у мистецтві. Символізм у музиці, музично-риторичні фігури.	7	2	1	4
Тема 8. Форма та зміст музичного мистецтва. Різновиди музичної форми.	11	6	1	4
Тема 9. Поняття жанру та стилю у музиці та їх класифікація.	12	6	2	4
Змістовний модуль IV.				
Тема 10. Порівняльна характеристика музичного змісту епохи Середньовіччя. Західно- та східноєвропейські музичні культури у конфесіональній специфіці.	10	4	2	4
Тема 11. Специфіка музичного змісту епохи Відродження і Бароко у контексті музичної культури Західної Європи.	8	2	2	4
Тема 12. Музичний зміст епохи класицизму у контексті філософської і театральної традиції часу.	8	2	2	4
<i>Усього годин</i>	90	28	14	48
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – екзамен				

II семестр

Назви змістових модулів і тем	кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекц.	практ.	сам. роб.
Змістовний модуль I.				
Тема 13. Особливості музичного змісту епохи романтизму у зв'язку з синтезом мистецтв.	12	2	2	8
Тема 14. Музичний зміст модернізму (XX ст.) та сучасності. Поставангард: жанрово-стильові особливості, особливості музичної мови	16	4	4	8
Змістовний модуль II.				
Тема 15. Архаїчний фольклор і національний стиль у музичному мистецтві.	16	4	4	8
Тема 16. Духовні основи релігійного музичного мистецтва.	16	4	4	8
<i>Усього годин</i>	60	14	14	32
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – екзамен				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Здобувачі вищої освіти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, список обов'язкових творів для перегляду (відео-опери, відео виконання музичних творів різних виконавців, сучасні обробки класичних творів т. і.) та прослуховування за курсом; рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань (творчо-наукові есе на вибрану здобувачем тему за темою), тощо, здобувачі вищої освіти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою. Практичні заняття потребують фортепіано та прилади для відтворення музичних творів різних епох. Для прослуховування та перегляду медіа-матеріалів використовується інтернет-платформа "You Tube".

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи здобувачів щодо вивчення дисципліни «Теорія музичного змісту» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу та прослуховування рекомендованих відео- і аудіо- матеріалів, вивчення тем, рекомендованих до навчання.
3. Підготовка до практичних занять та семінарів.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю: відпрацювання та вміння пояснити основні змістовні питання за модулями, вміти ґрунтовно відповідати на питання теми, легко переказувати свої думки.

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань, участь з доповідями у конференціях та круглих столах, публікація тез та статей.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, науково-творче есе, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; практичні завдання, екзамен
--	--

Питання до екзамену - I семестр

1. Предмет і завдання курсу «Теорія музичного змісту».
2. Сутність музики як виду мистецтва.
3. Теорії виникнення музичного мистецтва.
4. Поняття «музичного змісту».
5. Програмність у музичному мистецтві.
6. Музичне мистецтво як мова.
7. Елементи музичної мови: ладове мислення як основа музичного мистецтва.
8. Провідні музикознавчі концепції ладового мислення.
9. Теорії метро-ритму у сучасному музикознавстві.
10. Загальна характеристика теорії музичної форми.
11. Фактура як складова музичного твору.
12. Тембральний аспект музичного мистецтва.
13. Засоби розвитку тематичного матеріалу в різних музичних стилях.

14. Інтенаційна природа музики.
15. Інтенаційна теорія Б. Яворського і Б. Асаф'єва і сучасне музикознавство.
16. Типологія емоцій у музичному мистецтві.
17. Теорія афектів.
18. Категорія символу у мистецтві.
19. Символізм у музиці.
20. Музично-риторичні фігури.
21. Риторичні прийоми у творчості І.С. Баха.
22. Музична форма: загальна характеристика, типологія музичної форми.
23. Музична структура і зміст у взаємозв'язку.
24. Прості музичні форми.
25. Складні 2-х і 3-х частні музичні форми.
26. Структура сонатно-симфонічного циклу у контексті стилю віденського класицизму та романтизму.
27. Рондо-соната.
28. Музична форма ХХ століття.
29. Вокальні жанри музичного мистецтва: опера, оперета, мюзикл, рок-опера.
30. Вокальні жанри музичного мистецтва: кантата, ораторія, меса, пасіон.
31. Поняття жанру та стилю у музиці та їх класифікація.
32. Особливості класифікації музичних жанрів релігійного мистецтва.
33. Специфіка музичного змісту епохи Середньовіччя.
34. Західно- та східноєвропейські музичні культури у конфесіональній специфіці.
35. Специфіка музичного змісту епохи Відродження і Бароко у контексті музичної культури Західної Європи.
36. Музичний зміст епохи класицизму у контексті філософської і театральної традиції часу.

Питання до екзамену - II семестр

1. Особливості музичного змісту епохи романтизму у зв'язку з синтезом мистецтв.
2. Національна специфіка музичних творів композиторів-романтиків.
3. Жанрово-стильова характеристика музики епохи Романтизму.
4. Особливості музичної структури у творах композиторів романтичного стилю.
5. Провідні засоби розвитку тематизму в музичних творах композиторів-романтиків.
6. Загальна характеристика особливостей музичного змісту музики межі ХІХ - ХХ століть
7. Музичний зміст музики ХХ ст. у контексті провідних стильових напрямків часу.
8. Особливості ладо-гармонічної і ритмічної мови композиторів авангарду.
9. Формоутворення у творчості видатних композиторів ХХ століття.
10. Поставангард: жанрово-стильові особливості, особливості музичної мови
11. Архаїчний фольклор і національний стиль у музичному мистецтві.
12. Духовні основи релігійного музичного мистецтва.

8. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль			
Екзамен			50
Всього балів			100

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для екзамену / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

роботі.

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі.

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі.

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе).

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Здобувач був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Здобувач не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	Оцінка за національною шкалою
		екзамен
90-100 (10-12)	A	відмінно
82-89 (8-9)	B	Добре
74-81(6-7)	C	
64-73 (5)	D	задовільно
60-63 (4)	E	
35-59 (3)	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34 (2)	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Берегова О. М. Музика ХХ – ХХІ століть. Східна Європа та українське зарубіжжя. Підручник для вищих навч. закл. України III-IV рівнів акредитації. Книга перша. Частина перша. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2012. 384 с.
2. Верещагіна О. Є., Холодкова Л. П. Історія української музики ХХ століття. Навчальний посібник. Київ : Освіта України, 2010. 268 с.
3. Гнатів Т. Музична культура Франції рубежу ХІХ-ХХ ст. Київ : Музична Україна, 1993. 205 с.
4. Дідич Г. С. Історія західноєвропейської музики. Ч. І. Кіровоград, 2005. 226 с.
5. Іванова І. Л., Куколь Г. В., Черкашина М. Р. Історія опери: Західна Європа. Навч. посібник. Київ : Заповіт, 1998. 384 с.
6. Історія української музичної культури ХІ-ХVІІІ століть: електронний диск-посібник / уклад. П.Б.Зоріна, Л.І.Малюга. Харків, 2020.
7. Каплієнко-Ілюк Ю. Історія світової музики. Чернівці: Місто, 2015. 240 с.
8. Кияновська Л.О. Українська музична культура. Навч. посібник. Київ, 2002. 160 с.
9. Корній Л. Історія української музики. В 2-х ч. Київ : Вид-во М.П. Коць, 1998. 314 с.
10. Корній Л. Історія української музики. Ч. 3. Київ -Харків - Нью-Йорк, 2001. 480 с.
11. Крусь О. П. Історія української музики ХХ століття. Навч.-метод. посібник. Луцьк : Надсир'я, 1997. 82 с.
12. Медриш І. Світова музична література: підручник. Вип. 1. Чернівці : «Місто», 2016. 280 с.
13. Медриш І. Світова музична література: підручник. Вип. 2. Чернівці : «Місто», 2020. 448 с.
14. Українська музика: історичний, теоретичний та культурологічний дискурси / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 368 с.
15. Українська музична культура: глобалізаційні виклики та національні реалії : колективна монографія / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 416 с.
16. Van de Mierop, Marc; 2004. A history of the ancient Near East. ca 3000-323 BC. Oxford: Blackwell Publishing.

Допоміжна

1. Грица С. Фольклор у просторі та часі: Вибрані статті. Тернопіль : "Астон", 2000.
2. Давидов М. А. Виконавське музикознавство: енциклопед. довід. [посіб. для вищ. навч. закл.]. Київ : Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського, 2010. 406 с.
3. Іваницький А. І. Українська народна музична творчість. Київ : Муз. Україна, 1990. 333 с.
4. Лисько З. Музичний словник. Київ, 1994. 168 с.
5. Українська музична енциклопедія / гол. ред. Г. Скрипник. Т. 1-5. Київ, 2006-2018. (Електр.варіант)
6. Українська народна музична творчість : навч. посіб. / упоряд. Л.С. Соколова. Харків : Друкарня МАДРИД, 2019. 126 с.
7. Фартінг Стівен. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. Харків, 2019. 576 с
8. Шип С. Музична форма від звуку до стилю : навчальний посібник. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.

Інформаційні ресурси

1. Карась Г. В. Еволюція художніх стилів в музичному мистецтві. Курс лекцій. Івано-Франківськ, 2018. 103 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/3687.pdf> (дата звернення: 22.03.2023).
2. Он-лайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua>. (дата звернення: 09.04.2023).